

Nieuwsbrief CND, december 2020

Introductie

De drinkwatersector wil haar verantwoordelijkheid nemen en de belangen behartigen bij de totstandkoming en actualisatie van normen op het gebied van drinkwater. Intern doen de drinkwaterbedrijven dit door de aandacht voor normalisatie te vergroten en door samenwerking tussen bijvoorbeeld materiaaldeskundigen, inkopers en assetmanagers te bevorderen. Om de samenwerking binnen de sector vorm te geven, hebben de drinkwaterbedrijven de [Contactgroep Normalisatie Drinkwater](#) (CND) opgericht, waarvan KWR Water Research Institute het secretariaat voert. De drinkwaterbedrijven willen hiermee de continuïteit van het normalisatie- en certificatieproces waarborgen. De drinkwaterbedrijven zijn vertegenwoordigd in de CND. De namen van de deelnemers treft u aan onderaan deze nieuwsbrief.

Dit is de vierde nieuwsbrief van de CND. We willen u regelmatig op de hoogte houden van nieuws op het gebied van normalisatie. Voor meer achtergrond bij het werk van de CND, verwijzen we naar eerdere nieuwsbrieven en naar een artikel dat in januari 2019 is verschenen in het [vakblad 'H₂O'](#).

Blijvende aandacht voor normalisatie en certificatie is belangrijk

Wat betekenen deze begrippen? Voor een uitgebreide omschrijving, zie [deze link](#). Populair gezegd is [normalisatie](#) het proces om te komen tot een norm. Het belang van een norm is dat ze duidelijkheid en vertrouwen geven in de kwaliteit van producten, diensten of organisaties die van belang zijn voor drinkwaterbedrijven. Een norm is een vrijwillige afspraak tussen partijen over een product, dienst of proces (bepaalde normen zijn genoemd in het Drinkwaterbesluit en zijn daarmee verbindend). Het komen tot een norm is zo veel mogelijk een open, transparant en op consensus gericht proces dat plaatsvindt in normcommissies. Deze normcommissies bestaan uit vertegenwoordigers van betrokken partijen. Dit gebeurt op nationaal niveau (bij NEN), op Europees niveau (bij CEN) en op mondiaal niveau (bij ISO). Voor de Nederlandse drinkwaterbedrijven is het nationale en Europese niveau het meest belangrijk. Zij hebben daarom afgevaardigden in normcommissies bij NEN en bij CEN. Informatie is verder te vinden op de website www.praktijkcodesdrinkwater.nl.

Certificatie van een product (productcertificatie) of proces (procescertificatie) door een onafhankelijke derde partij (certificatie-instelling) kan worden gezien als een hoge mate van kwaliteitsborging. Product- en procescertificatie binnen de drinkwatervoorziening behoort om historische redenen tot de activiteiten van certificatie-instelling [Kiwa Nederland](#). Een certificatie-instelling certificeert een willekeurig product op basis van een van kracht zijnde 'beoordelingsrichtlijn', een BRL. In zo'n document zijn alle van toepassing zijnde 'functionele eisen' (criteria of parameters en bijbehorende beproevingsmethodes met eisen of grenswaarden) vastgelegd. Bij het voldoen aan alle functionele eisen wordt een product gecertificeerd (er wordt een 'kwaliteitsverklaring' afgegeven), mede door toezicht van de certificatie-instelling op de kwaliteitsborging bij de vervaardiging van een product. Een BRL wordt opgesteld en beheerd door partijen die belang hebben bij certificatie van de onder de BRL vallende producten. Om die reden maken drinkwaterbedrijven deel uit van diverse certificatiecommissies.

De Contactgroep Normalisatie Drinkwaterbedrijven (CND) heeft een overzicht gemaakt van de belangrijkste commissies voor [normalisatie](#) en [certificatie](#). Daarna is nagegaan of de

bezetting van drinkwaterbedrijven voldoende op orde is. Waar nodig zijn aanvullende deelnemers gezocht. Het blijft echter belangrijk aandacht te vragen voor normalisatie en certificatie. Een tekort aan aandacht zal pas na enige tijd leiden tot negatieve effecten. Deze zouden kunnen zijn dat drinkwaterbedrijven minder vrijheid hebben om producten en diensten in te kopen bij door hen gewenste fabrikanten of aannemers. Een ander gevolg kan zijn dat zij haar belangen, zoals bronbescherming of de levering van een goede waterkwaliteit, minder goed kan waarborgen. Om die reden is het belangrijk te weten wat er speelt in de belangrijkste commissies en te zorgen dat de belangen van de Nederlandse drinkwaterbedrijven, en daarmee de waterkwaliteit voor Nederlandse klanten op een hoog niveau blijft.

Nu de belangrijkste commissies zijn bezet, blijft het van belang te zorgen voor opvolging in geval medewerkers het drinkwaterbedrijf verlaten, maar ook dat nieuwe deelnemers aan commissies voldoende zijn geïnformeerd. Daarnaast is het van belang om tijdig in te spelen op nieuwe initiatieven. Om het belang van normalisatie en certificatie onder de aandacht te blijven houden, zal de focus voor 2021 liggen bij het verder onder de aandacht brengen van deze onderwerpen bij bedrijven. De CND vergadert tweemaal per jaar. Hiervoor worden externe sprekers uitgenodigd om hun visie te geven op normalisatie en certificatie en om tips te geven hoe de drinkwaterbedrijven dit effectiever kunnen vormgeven.

[Digitale bedrijfsbezoeken over normalisatie](#)

In 2020 stonden bezoeken aan vijf drinkwaterbedrijven gepland om voorlichting te geven over normalisatie. Helaas heeft dat door corona geen doorgang kunnen vinden. Voor 2021 staan in het voorjaar digitale bezoeken gepland aan alle bedrijven. De bedoeling is om voor een brede groep medewerkers informatie te geven over het belang van normalisatie en om nader in gesprek te gaan met de deelnemers van de commissies.

[Meedoen aan normalisatie en certificatie](#)

Voor veel onderwerpen die van belang zijn voor drinkwaterbedrijven bestaan commissies voor normalisatie (bij NEN) of certificatie (bij Kiwa). Zie [hier](#) voor een overzicht. In het algemeen worden mensen persoonlijk benaderd om aan een commissie deel te nemen. Bent u geïnteresseerd in deelname dan kunt u contact opnemen met de deelnemers aan de CND (zie onderaan deze nieuwsbrief). Deelname aan een commissie vereist enige vergaderbereidheid, maar verdiept uw inzicht in het vakgebied, levert een interessant netwerk op en laat u kennis maken met meningsvorming en beïnvloeding.

[Deelname aan de Europese normcommissie voor putten](#)

Martin van der Schans (KWR) en Ate Oosterhof (Vitens) zijn betrokken bij het opstellen van een Europese norm voor bodemenergie en waterputten ([CEN/TC 451](#) 'Water wells and borehole heat exchangers'). Deze commissie houdt zich bezig met normalisatie op het gebied van ontwerpen, boren, aanleg, oplevering, bedrijfsvoering, monitoring, onderhoud, herstel en ontmanteling van putten en boorgaten voor gebruik van grondwaterwinning en bodemenergie. Martin en Ate maken deel uit van de werkgroep 'Putten voor drinkwaterwinning'. Een andere werkgroep waar, onder andere, BodemEnergie NL zitting heeft, richt zich op putten voor bodemenergie. Op nationaal niveau zijn zij betrokken bij de NEN-commissie Bodemenergie en Waterputten. Dit betreft een zogenaamde schaduwcommissie die ontwikkelingen op Europees niveau volgt en zorgt dat deze aansluit bij de Nederlandse praktijk.

De werkzaamheden op het gebied van bodemenergie zijn het verst gevorderd. Hiervoor is een afgeronde concepttekst aan de achterban voorgelegd. Hierop zijn reacties verkregen die nu worden verwerkt tot een definitieve versie, die februari 2021 wordt verwacht. De drinkwaterbedrijven zijn vooral geïnteresseerd in deze materie vanuit het belang van bescherming van grondwatervoorraden. Vanuit de Nederlandse drinkwaterbedrijven is een aantal verbeterpunten naar voren gebracht die goed zijn verwerkt. Werkzaamheden voor drinkwaterputten zijn door corona op een lager pitje gekomen. In december is het proces weer opgestart. Er wordt nu gewerkt aan de conceptversie voor het onderdeel “ontwerp”.

Meterkast van de toekomst en de prefab meterkast

Gerwin Groenewold van Waterbedrijf Groningen en Johan Janssen van WML zijn namens de drinkwaterbedrijven actief in de NEN-commissie [Meterruimten](#). Hierbij spelen twee onderwerpen die momenteel aandacht vragen van drinkwaterbedrijven, namelijk hoe kunnen we ongewenste opwarming van drinkwater in de meterkast tegengaan en hoe kunnen we reageren op de wens van bouwers om de meterkast eerder in het bouwproces aan te sluiten.

In de NEN-werkgroep Meterkast van de Toekomst worden nieuwe ontwikkelingen over de meterkast besproken, zoals de effecten van de energietransitie, de locatie van de meterruimte in de woning en opties voor alternatieve maatvoeringen en indelingen. Zorgpunt is hoe om te gaan met oneigenlijk gebruik van de meterkast als bergruimte en het plaatsen van andere apparaten (zoals laadpaalaansluitingen, wifiapparatuur en waterontharders), wat volgens de NEN 2768 niet is toegestaan. De werkgroep heeft negen alternatieven voor een meterkast voorgesteld, waarvan proefopstellingen zijn gedemonstreerd. Deze proefopstellingen zijn gedurende een maand te bezichtigen geweest, waarbij bezoekers vragen konden invullen om de verschillende alternatieven te beoordelen. Ook door diverse drinkwaterbedrijven zijn meningen aangeleverd over de proefopstellingen. Er werden onder andere opmerkingen gemaakt over de gebrekkige ventilatie en de aanwezige ruimte voor de watermeter en de te maken aansluitingen daarop. De reacties worden momenteel door NEN verwerkt en teruggekoppeld naar de werkgroep.

Aannemers voeren veel innovaties uit bij het bouwproces van woningen. Zij hebben de wens om al in een vroeg stadium een prefab meterkast te installeren. Om er voor te zorgen dat ook bij deze werkwijze voldaan wordt aan alle eisen die bouwers en nutsbedrijven stellen is een NTA opgesteld. Een NTA, wat staat voor Nederlandse Technisch Afspraak, is een document met een lagere status dan een NEN-norm, wat sneller en eenvoudiger tot stand komt en met een geldigheidsduur van drie jaar. Een NTA wordt meestal toegepast om in te spelen op een snelle ontwikkeling.

De NTA 8769 stelt eisen aan prefab meterkasten in seriematige laagbouw. Hierbij moet u denken aan een meterkast met aansluitingen die al worden aangebracht in een vroeg stadium van de bouw van de woning, meestal na het storten van de begane grondvloer. De norm stelt eisen over de vormgeving, kwaliteit en afsluitbaarheid van de kast. Hiermee wordt bijvoorbeeld voorkomen dat er tijdens het bouwproces diefstal, beschadiging of bevriezing kan plaatsvinden. De NTA 8769 is in 2020 gereedgekomen. In 2021 wordt gewerkt aan een certificatietraject, waarbij Kiwa certificaten gaat afgeven aan bedrijven die kasten produceren die voldoen aan de NTA. Edwin Blaauwgeers van Vitens vertegenwoordigt de sector in dit traject.

Assetmanagement

Assetmanagement is het gedachtegoed dat zich richt om het beheer van kapitaalgoederen (assets) zo goed mogelijk vorm te geven. De belangrijkste kapitaalgoederen van

drinkwaterbedrijven zijn putten, zuiveringen en leidingnetten. Door te werken volgens de principes van assetmanagement kunnen drinkwaterbedrijven hun assets op een doelmatige, duurzame en kosteneffectieve wijze beheren. De ISO 55000-serie voor assetmanagement geeft hiervoor een goede systematiek en praktische handvatten. Dit wordt steeds belangrijker omdat de assets verouderen maar ook tegelijkertijd moeten voldoen aan nieuwe uitdagingen als klimaatadaptatie, de energietransitie en circulariteit. Namens Vewin neemt Anne Fijma van Waterbedrijf Groningen deel aan de [NEN-commissie Assetmanagement](#). De normen voor assetmanagement worden door ISO op mondiaal niveau vastgesteld. Recent zijn er twee nuttige normen uitgekomen, namelijk ISO 55002:2018 (Richtlijnen voor het toepassen van ISO 55001) en ISO 55010: 2019 (Guidance on the alignment of financial and non-financial functions in asset management). Deze eerste geeft praktische toepassingen van assetmanagement, de laatste geeft handvatten en aandachtspunten om financiële aspecten en niet-financiële aspecten (planning, beheer, informatievoorziening, etc.) beter op elkaar af te stemmen.

[Requirements for systems and components outside buildings EN 805](#)

In de Europese normcommissie Water Supply is het initiatief genomen om de Europese norm '[Requirements for systems and components outside buildings](#)' (EN 805:2000) te herzien. Deze norm dient als basis voor de nationale '[Richtlijn Drinkwaterleidingen buiten gebouwen](#)' (PCD 3). Ton Blom van Vitens neemt namens de Nederlandse drinkwaterbedrijven deel aan de projectgroep die de herziening vorm geeft. Via de CND zijn contactpersonen ingeschakeld die Ton assisteren bij het opstellen van normteksten.

Ton is ondertussen druk met overleggen met de Europese projectgroep. Discussies die vaak lijken te gaan over kleine details, maar die soms toch gaan over belangen. Bijvoorbeeld: een leverancier van leidingmateriaal stelt voor om in de tekst aan te geven dat het leidingmateriaal niet van invloed mag zijn op de pH van het te transporteren drinkwater. Zoiets lijkt een logische suggestie, echter waarom zou je iets opnemen voor alleen de pH en niet voor andere parameters. Zou het soms een fabrikant van kunststofleidingen kunnen zijn die weet dat kalkhoudende materialen, zoals staal met een inwendige cementliner, altijd impact hebben op de pH, waardoor een concurrerende bedrijfstak last kan hebben van zo'n bepaling? Een ander detail is het gebruik van de woorden 'should' en 'could'. De eerste houdt een verplichting in, de tweede een mogelijkheid. Verder speelt altijd de vraag in hoeverre er ruimte wordt gegeven aan nationale regelgeving. Ton merkt over de samenwerking op dat de voorzitter goed luistert naar de belangen van de drinkwaterbedrijven. Daarom is dus goed dat de bedrijven vertegenwoordigd zijn en er naar hen geluisterd kan worden.

[Herziening NEN 3650 voor Transportleidingen](#)

Eind 2019 is de totstandkoming van de geactualiseerde NEN 3650 gevierd met een congres. De NEN normcommissie [Transportleidingen](#) is verantwoordelijk voor de NEN 3650 die voornamelijk gaat over het veilige transport per buisleiding van gevaarlijke stoffen, maar ook over waterleidingen in de nabijheid van waterkeringen, spoorwegen en autowegen. Begin dit jaar zijn de volgende geactualiseerde [normen](#) beschikbaar gekomen:

- NEN 3650-1: Eisen voor buisleidingsystemen: Algemene eisen
- NEN 3650-2: Aanvullende eisen voor leidingen van staal
- NEN 3650-3: Aanvullende eisen voor leidingen van kunststof
- NEN 3650-4: Aanvullende eisen voor leidingen van beton
- NEN 3650-5: Aanvullende eisen voor leidingen van gietijzer
- NEN 3651: Aanvullende eisen voor buisleidingen in of nabij belangrijke waterstaatswerken

- NEN 3655: Veiligheidsbeheersysteem voor buisleidingsystemen voor het transport van gevaarlijke stoffen - Functionele eisen

Platform Controle en Handhaving

Drinkwaterbedrijven hebben de wettelijke plicht om drinkwaterinstallaties te controleren op risico's voor distributienet en gebruikers. Deze controle richt zich specifiek op preventie van terugstroming van water uit drinkwaterinstallaties naar het leidingnet en op maatregelen tegen legionella. Als de drinkwaterbedrijven tijdens controles tekortkomingen constateren, dan melden zij dat aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). In het Platform Controle en Handhaving vindt afstemming plaats tussen de ILT en de drinkwaterbedrijven. Vanaf 2021 zal Rick Langen, van Evides en voorzitter van dit platform, deel uitmaken van de CND en daarmee kennis tussen beide werkgebieden uitwisselen.

Deelnemers aan de CND

Voor de drinkwaterbedrijven en KWR zijn de volgende personen betrokken bij de CND (december 2020):

Brabant Water:	Judith Berben en Marnix Thijssen
Dunea:	Marc van de Berg en Michel Helgers
Evides:	Siegfried Scheffler en Francois de Dreu
Oasen:	Vacature
PWN:	Donald Mollée
Vitens:	Edwin Blaauwgeers (voorzitter) en Frank Schoonenberg
Waternet:	Henk Tijssens
Waterbedrijf Groningen:	Remco van Kan
WMD:	Vacature
WML:	Willem van Pol en Richard Peerboom
KWR:	Ralph Beuken (secretaris) en Martin Meerkerk